

- 1) Τι βλέπεις στην εικόνα;
- 2) Ξέρεις τι σημαίνουν οι παρακάτω λέξεις: το νέφος, η όξινη βροχή, η χωματερή, η πετρελαιοκηλίδα;

Το περιβάλλον απειλείται!

Ο Κώστας, που ενδιαφέρεται πολύ για τη φύση και το περιβάλλον, πήγε τους φίλους μας στο κέντρο «ΓΑΙΑ» στην Κηφισιά. Ο Τζίμης και η Τζένη πήραν ένα ενημερωτικό φυλλάδιο για τους κινδύνους που απειλούν το περιβάλλον και προσπαθούν να καταλάβουν τι γράφει.

- **Εξάντληση** των αποθεμάτων του υπόλοιπου πετρελαίου λόγω της υπερβολικής **κατανάλωσης** πετρελαίου στη βιομηχανία και στα σπίτια.
- **Καταστροφή** του φυσικού τοπίου με την αστικοποίηση (δημιουργία πόλεων).
- **Αύξηση** της θερμοκρασίας της ατμόσφαιρας λόγω της μολυσμένης ατμόσφαιρας.
- **Μείωση** των νερών και **αποξήρανση** πολλών ποταμών από την υπερβολική χρήση του νερού στη γεωργία και τη βιομηχανία.
- **Καταστροφή** των δασών από το κόψιμο των δέντρων και την όξινη βροχή.
- **Η ρύπανση** των υδάτων έχει καταστροφικές συνέπειες για τη θαλάσσια πανίδα και χλωρίδα.
- **Η μόλυνση** της ατμόσφαιρας οφείλεται στην ανεξέλεγκτη παρέμβαση του ανθρώπου στο φυσικό περιβάλλον.

- Τζίμης:** Ωχ! Τι δύσκολα ελληνικά είναι αυτά;
Τζένη: Παιδιά, βοήθεια! Τι γράφει εδώ;
Δημήτρης: Τι δεν καταλάβατε;
Τζίμης: Να, ας πούμε, τι λέει εδώ για το πετρέλαιο και την κατανάλωση;
Τζένη: Εδώ, στην αρχή.
Δημήτρης: Α, μάλιστα! Ακούστε. Το κέντρο «ΓΑΙΑ» μας ενημερώνει ότι, επειδή ξοδεύουμε πολύ πετρέλαιο στη βιομηχανία και στα σπίτια, το υπόλοιπο πετρέλαιο εξαντλείται, δηλαδή τελειώνει, πολύ γρήγορα.
Τζίμης: Τώρα μάλιστα. Αφού μπορούν και πιο απλά, γιατί τα γράφουν τόσο μπερδεμένα;
Κώστας: Αφού το ξέρεις, Τζίμη. Δεν γράφουμε πάντα όπως μιλάμε.

Το φαινόμενο του θερμοκηπίου

Η θερμοκρασία της Γης αυξάνεται για διάφορους λόγους. Ένας λόγος είναι το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Αέρια που παράγονται στη βιομηχανία συγκεντρώνονται στην ατμόσφαιρα της Γης. Αυτά τα αέρια δημιουργούν ένα στρώμα που παγιδεύει όλο και περισσότερη από τη θερμότητα του Ήλιου και δεν της επιτρέπει να διαφύγει στο διάστημα. Το φαινόμενο αυτό ονομάζεται *φαινόμενο του θερμοκηπίου*.

Καθώς η Γη γίνεται θερμότερη, οι ωκεανοί γύρω από τους Πόλους γίνονται πιο φιλόξενοι. Σήμερα, οι πολικές θερμοκρασίες φτάνουν μόλις τους 10°C (Κελσίου) στο μεσοκαλοκαίρο. Αν η θερμοκρασία ανέβει πάνω από 5% στους Πόλους, οι πάγοι θα λιώσουν και η στάθμη της θάλασσας θα ανέβει σημαντικά. Οι παραθαλάσσιες πόλεις καθώς και οι χώρες που βρίσκονται κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας, όπως η Ολλανδία και το Μπαγκλαντές, θα πλημμυρίσουν. Στις θερμοκρασίες αυτές θα εξαφανιστούν επίσης πολλά από τα ζώα και τα φυτά των πολικών περιοχών.

1. Τι σημαίνει η φράση «οι ωκεανοί γύρω από τους Πόλους γίνονται πιο φιλόξενοι»;
2. Γιατί οι παραθαλάσσιες πόλεις και οι χώρες που βρίσκονται κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας κινδυνεύουν περισσότερο από την αύξηση της θερμοκρασίας της Γης;

ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -ΜΑΙ

◆ Ας θυμηθούμε πώς κλίνονται κάποιοι χρόνοι των ρημάτων σε -μαι!

Ενεστώτας

ενημερώνομαι	βαριέμαι	ασχολούμαι	κοιμάμαι
ενημερώνεσαι	βαριέσαι	ασχολείσαι	κοιμάσαι
ενημερώνεται	βαριέται	ασχολείται	κοιμάται
ενημερωνόμαστε	βαριόμαστε	ασχολούμαστε	κοιμόμαστε
ενημερώνεστε	βαριέστε	ασχολείστε	κοιμάστε
ενημερώνονται	βαριούνται	ασχολούνται	κοιμούνται

-ομαι: οργανώνομαι, ντύνομαι, εξαφανίζομαι, εμπιστεύομαι, σκέφτομαι

-ιέμαι: βαριέμαι, στενοχωριέμαι, χασμουριέμαι, παρηγοριέμαι, μιλιέμαι, τηλεφωνιέμαι

-ούμαι: ασχολούμαι, περιποιούμαι, χρησιμοποιούμαι, πραγματοποιούμαι

-άμαι: κοιμάμαι, λυπάμαι, θυμάμαι, φοβάμαι

Αόριστος

οργανώθηκα	λυπήθηκα	εξαφανίστηκα	σκέφτηκα
οργανώθηκες	λυπήθηκες	εξαφανίστηκες	σκέφτηκες
οργανώθηκε	λυπήθηκε	εξαφανίστηκε	σκέφτηκε
οργανωθήκαμε	λυπηθήκαμε	εξαφανιστήκαμε	σκεφτήκαμε
οργανωθήκατε	λυπηθήκατε	εξαφανιστήκατε	σκεφτήκατε
οργανώθηκαν	λυπήθηκαν	εξαφανίστηκαν	σκέφτηκαν

◆ Όπως είδαμε και στην Ενότητα 4, τα περισσότερα ρήματα σε -μαι σχηματίζουν τον Αόριστο σε -θηκα και σε -τηκα, με κάποιες διαφορές. Βέβαια, υπάρχουν πάντα και οι εξαιρέσεις π.χ. καταστρέφομαι > καταστράφηκα.

◆ Θυμάσαι ότι με το θέμα του Αορίστου σχηματίζονται:

(α) η Υποτακτική και ο Μέλλοντας

να οργανωθώ θα οργανωθώ

(β) η απλή Προστακτική

οργανώθηκα → οργανώσου οργανωθείτε

σκέφτηκα → σκέψου σκεφτείτε

δέχτηκα → δέξου δεχτείτε

ασχολήθηκα → ασχολήσου ασχοληθείτε

Σκέψου αυτό που σου λέω και **δέξου** τις συμβουλές μου.

Όλο με το παιχνίδι ασχολείσαι, **ασχολήσου** και λίγο με τα μαθήματά σου!

Γραφτείτε στον σύλλογό μας! Η βοήθειά σας είναι απαραίτητη!

Ανακύκλωση για ένα καθαρό περιβάλλον

“Ας γίνει τρόπος ζωής η ανακύκλωση
γιατί το περιβάλλον είναι υπόθεση όλων μας!”

ΤΙ ΛΕΜΕ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ;

Ανακύκλωση είναι η δυνατότητα να ξαναχρησιμοποιήσουμε αντικείμενα που έμοιαζαν άχρηστα και θα κατέληγαν στα σκουπίδια.

Η Τζένη εντυπωσιάστηκε και από ένα άλλο φυλλάδιο του κέντρου «ΓΑΙΑ» σχετικά με την ανακύκλωση. Ορισμένες πληροφορίες του φυλλαδίου τούς έκαναν εντύπωση:

Τζένη: Παιδιά, ακούστε τι γράφει εδώ.

Ξέρεις ότι....

- ✓ Με την ενέργεια που εξοικονομείς από την ανακύκλωση ενός μονάχα αλουμινένιου κοντιού, θα μπορούσε να λειτουργήσει η τηλεόρασή σου για τρεις ώρες;
- ✓ Κάθε χρόνο πετάμε 28 δισεκατομμύρια μπουκάλια και βαζάκια;
- ✓ Περίπου το 1/3 των σκουπιδιών είναι υλικά συσκευασίας;
- ✓ Όταν κάνουμε ντους καταναλώνουμε 60 με 80 λίτρα νερό, όταν κάνουμε ένα αφρόλουτρο 100 με 150 λίτρα, όταν τραβάμε το καζανάκι, 10 με 12 λίτρα, ενώ πίνουμε 1,5 λίτρο κάθε μέρα;

Τζίμης: Δεν θα το πίστευα ποτέ ότι ξοδεύουμε τόσο νερό, όταν κάνουμε ένα μπάνιο.

Κώστας: Ούτε εγώ ότι το 1/3 των σκουπιδιών είναι υλικά συσκευασίας!

Δημήτρης: Προτείνω να μην ξανακάνουμε μπάνιο για έναν χρόνο!

Τζένη: Μμμ, εξυπνάδες! Το θέμα είναι ότι πρέπει να προσέχουμε λίγο παραπάνω, αυτό είναι όλο.

Συζήτησε με τους συμμαθητές σου:

1. Ξέρεις ποια υλικά ανακυκλώνονται;
2. Τι γίνονται τα σκουπίδια στην πόλη σου;

Γιατί να πούμε «ΝΑΙ» στην ανακύκλωση;

Ξέρεις πως στις μέρες μας οι **σκουπιδότοποι** καλύπτουν εκτάσεις μεγαλύτερες από την έκταση που καταλαμβάνουν οι μισές πόλεις της γης; Ξέρεις πως τα σκουπίδια είναι ένα από τα πιο σοβαρά προβλήματα της εποχής μας;

Την εποχή των παπούδων και των γιαγιάδων μας δεν υπήρχε τίποτε άχρηστο. Χρησιμοποιούσαν τα πάντα και σπάνια πετούσαν ο,τιδήποτε. Χρησιμοποιούσαν ξανά όλα τα κουτιά, τα δοχεία και τα σακιά. Δεν πετούσαν ούτε τα ρούχα. Περνούσαν από το ένα παιδί της οικογένειας στο άλλο, και μετά τα φορούσαν στις Απόκριες για να μεταμφιέζονται.

Στις μέρες μας οι σακούλες με τα **σκουπίδια** που πετάμε καθημερινά, δεν παραμένουν στους σκουπιδοτενεκέδες. Πηγαίνουν στις **χωματερές**. Εκεί μαζεύονται όλα τα σκουπίδια των κατοίκων μιας πόλης και σχηματίζουν βουνά ολόκληρα!

Ένα πολύ μεγάλο μέρος των σκουπιδιών αποτελούν τα υπολείμματα των τροφίμων. Μπορούν και αυτά να ανακυκλωθούν και να δημιουργηθούν έτσι τα λιπάσματα που κάνουν καλό στο έδαφος.

Διαχωρισμός σκουπιδιών

Για να μπορέσεις να ανακυκλώσεις τα σκουπίδια, πρέπει να τα έχεις ξεχωρίσει σε κατηγορίες. Κάθε σκουπίδι θα μπαίνει στον κάδο του.

Τέλος να θυμάσαι ότι τις μπαταρίες δεν πρέπει να τις πετάμε στα σκουπίδια. Είναι κάτι πολύ επικίνδυνο. Πρέπει να τις πετάμε μόνο στους ειδικούς κάδους για μπαταρίες.

(Ε.Γ. Μπαγιοόν Ανακύκλωση τώρα!)

Τι γίνονται τα σκουπίδια του σχολείου σου; Τι θα πρέπει να γίνονται κατά τη γνώμη σου τα σκουπίδια αυτά; Αν δεν υπάρχουν κάδοι ανακύκλωσης στο σχολείο σας, θα ήταν χρήσιμη η τοποθέτησή τους σε κάποια σημεία του σχολείου; Γιατί;

Από πού έρχεται το νερό;

Το παρακάτω κείμενο προέρχεται από ένα κλασικό έργο της ελληνικής λογοτεχνίας. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, κάποια νεαρά παιδιά μαθαίνουν πράγματα για το νερό σε μια εκδρομή τους στη φύση.

Σταμάτησαν σε μια βρυσούλα, που μόλις ακουγόταν το λίγο και κρύο νερό της. Ήξεραν πως τόσο κρύο νερό δεν πρέπει να το πίνουμε, όταν είμαστε ζεστοί από το δρόμο, κι έβρεξαν μόνο τα χέρια τους.

Ήταν ταπεινή βρυσούλα, ήσυχη, που σπάνια έβλεπε διαβάτες εκεί ψηλά.

«Από πού να έρχεται τούτο το νεράκι;» ρώτησε ο Πάνος.

«Από το βουνό!» είπαν τα παιδιά.

«Ναι, μα πώς βρέθηκε μέσα στο βουνό;» ρώτησε ο δασάρχης.

Κανένας δεν ήξερε την απάντηση.

«Από τις βροχές και τα χιόνια», είπε ο δασάρχης, «το νερό σταλάζει¹ σιγά μέσα στο χώμα και πηγαίνει σε μεγάλες δεξαμενές από πέτρα, που έχει μέσα της η γη. Από τις βρύσες και τα ποτάμια το παίρνουν τα ζώα, οι άνθρωποι, τα σπαρτά, οι μύλοι.

Για να σταλάξει όμως το νερό και να μπει στη γη, πρέπει να είναι ο τόπος φυτεμένος. Αν δεν υπάρχουν κλωρά και ξερά φύλλα να το κρατήσουν, τότε το νερό πηγαίνει στα ξεροπόταμα και χάνεται στη θάλασσα και στον αέρα. Λοιπόν και τις βρύσες ακόμη το ευλογημένο το δάσος μάς τις δίνει. Αν αφήναμε τους ανθρώπους να κόψουν το δάσος, αυτή η βρυσούλα εδώ θα στέρευε. Θα στέρευαν όλες οι βρύσες, που απαντήσαμε² από την πόλη ως εδώ και μαζί μ' αυτές και το ποτάμι.»

(Ζαχαρία Παπαντωνίου, *Τα ψηλά βουνά*)

1. Ποια ήταν η απορία του Πάνου;
2. Πώς φτάνει το νερό στο βουνό;
3. Πώς βοηθούν τα δάση στη συγκράτηση των νερών;
4. Γιατί ο συγγραφέας λέει τη βρυσούλα «ταπεινή» και το δάσος «ευλογη-

1. σταλάζω: στάζω

2. απαντήσαμε : συναντήσαμε

Ο Ζηλιάρης Γκουμπλ Γκουμπόν

Χιλιάδες χρόνια πριν οι άνθρωποι έφτιαχναν γοητευτικούς μύθους. Αυτοί οι μύθοι προσπαθούσαν συνήθως να εξηγήσουν κάτι που οι άνθρωποι δεν καταλάβαιναν, για παράδειγμα, το πώς άρχισε ο κόσμος ή από πού έρχεται το φως. Την παρακάτω ιστορία την αφηγούνται οι Αβοριγίνες της Αυστραλίας.

Πριν από πολύ καιρό, στην Αυστραλία, ήταν η Εποχή του Ονείρου. Σε αυτή την εποχή έγιναν όλα: η γη με τα βουνά της, τις πεδιάδες και τις κοιλάδες, όλα τα είδη των ζώων, των πουλιών και των φυτών, και η θάλασσα με τις φάλαινες, τα δελφίνια και τα φυτά. Μόνο που δεν υπήρχαν ψάρια.

Όλα τα πουλιά είχαν θαυμάσιες κι εξαιρετικές φωνές: ο Κόρακας έκρωζε με τη βραχνή φωνή του, η Περιγελάστρα κακάριζε με τα κρυφόμελά της και τα άλλα πουλιά κελαηδούσαν τους δικούς τους σκοπούς. Κελαηδούσαν όλη μέρα, γιατί ήταν ευτυχισμένα.

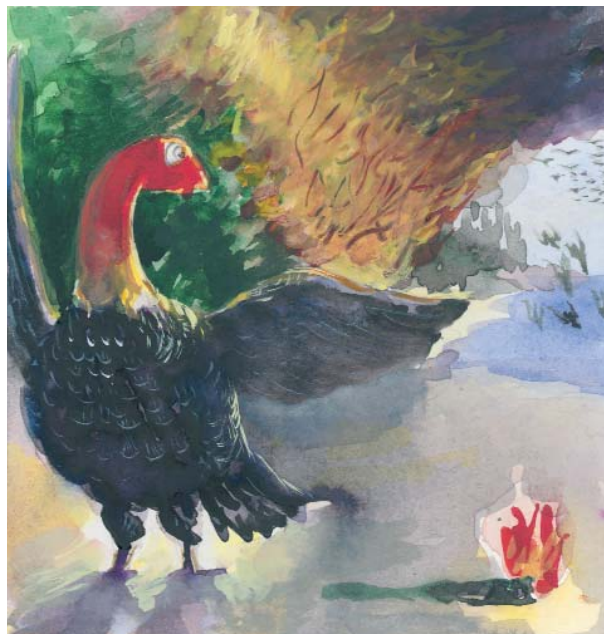
Α! Όταν είπα ότι όλα είχαν θαυμάσιες κι εξαιρετικές φωνές, ξέχασα τον Γκουμπλ

Γκουμπόν, τη γαλοπούλα. Το μόνο που έβγαζε ο Γκουμπλ Γκουμπόν ήταν ένας ήχος που έμοιαζε σαν «γκουμπλ γκουμπόν, γκουμπλ γκουμπόν». Τα άλλα πουλιά έβρισκαν τη φωνή του Γκουμπλ Γκουμπόν πολύ αστεία και, όταν ήταν κοντά του, κελαηδούσαν ακόμη πιο γλυκά, για να τον πειράξουν. Φυσικά, δεν ήθελαν να του φερθούν σκληρά. Ήταν τόσο ευτυχισμένα που δεν σκέφτονταν ότι πλήγωνα τον φτωχό Γκουμπλ Γκουμπόν. Τον αγαπούσαν πάρα τις ιδιοτροπίες του.

Ο Γκουμπλ Γκουμπόν όμως δεν έβρισκε τη φωνή του αστεία. Πίστευε πως ήταν απαίσια και ζήλευε πάρα πολύ τις φωνές των άλλων πουλιών. Έκανε τα πάντα, για να βελτιώσει τη φωνή του, αλλά μάταια. Σκεφτόταν ότι, αν οι φωνές των άλλων πουλιών δεν ήταν τόσο θαυμάσιες κι εξαιρετικές, η δική του φωνή δε θα ακουγόταν τόσο απαίσια. Μια μέρα τα πράγματα έγιναν χειρότερα. Τα άλλα πουλιά γελούσαν με τον Γκουμπλ Γκουμπόν όλο το πρωί κι αυτό τον είχε κουράσει. Έτσι πήγε να επισκεφτεί τη φίλη του, τη Σαύρα. Η Σαύρα ποτέ δε γελούσε με τη φωνή του. Οι δυο τους κάθισαν κι έλεγαν ιστορίες σχεδόν ως τη δύση του ήλιου. Ακριβώς τότε, η Περιγελάστρα πέταξε σ' ένα διπλανό δέντρο κι άρχισε να γελάει.

Η Περιγελάστρα δεν μπορούσε να μη γελάει. Γελούσε με καθετί, ακόμη και με πράγματα που δεν ήταν καθόλου αστεία, και ο Γκουμπλ Γκουμπόν έπρεπε να το ξέρει αυτό. Αλλά είχε αγανακτήσει που τον πείραζαν όλα τα πουλιά και σκέφτηκε ότι η Περιγελάστρα ήρθε δίπλα του μόνο και μόνο για να γελάσει μαζί του.

«Ποιον νομίζεις ότι κοροϊδεύεις;» της είπε θυμωμένα.

Η Περιγελάστρα τον κοίταξε κατάπληκτη και πέταξε να πει στ' άλλα πουλιά για την παράξενη συμπεριφορά του Γκουμπλ Γκουμπόν. Ο Γκουμπλ Γκουμπόν αποφάσισε να βάλει μια και καλή τέρμα στα πειράγματα. Περίμενε μέχρι να σκοτεινιάσει και να κουρνιαίσουν¹ όλα τα πουλιά στα δέντρα. Κατόπιν πήγε ήσυχα στο μαγικό καιγόμενο δέντρο. Ήταν ένα δέντρο, από το οποίο οι άνθρωποι έπαιρναν με δαυλούς φωτιά, για να ανάψουν το τζάκι τους, να ζεσταθούν και να έχουν φως. Ο Γκουμπλ Γκουμπόν πήρε ένα δαυλό και τον άναψε από το δέντρο. Κατόπιν πήγε έρποντας σε όλα τα γύρω δέντρα και τους θάμνους που είχαν κουρνιαίσει τα πουλιά κι έβαλε φωτιά στα κάτω κλαριά τους.

«Έτσι θ' απαλλαγώ από αυτά τα παλιόπουλα που με κοροϊδεύουν», είπε όλο κέφι στον εαυτό του. «Τώρα θα έχω εγώ την πιο όμορφη φωνή».

Αλλά η Περιγελάστρα δεν κοιμόταν. Άκουσε το σούσουρο που έκανε έρποντας ο Γκουμπλ Γκουμπόν και ξεσήκωσε όλα τα πουλιά. Από τα δέντρα σηκώθηκε ένα κοπάδι πουλιά που στρίγκλιζαν και φώναζαν. Όσα μπόρεσαν να πετάξουν γρήγορα ξέφυγαν από τη φωτιά. Εκείνα όμως που δεν μπόρεσαν ν' αποφύγουν τις φλόγες έπεσαν στη θάλασσα. Καθώς μπηγαν στο νερό, οι φτερούγες τους έγιναν πτερύγια και τα πούπουλά τους λέπια. Επιτέλους, υπήρχαν ψάρια στη θάλασσα.

Ο Γκουμπλ Γκουμπόν έγινε έξω φρενών που το σχέδιό του απέτυχε. Κουνούσε τον δαυλό του θυμωμένα, αλλά το μόνο που κατάφερε ήταν να τσουρουφλίσει² τα φτερά του, που πήραν ένα απαίσιο μαύρο χρώμα, και να κάψει το κεφάλι του που έγινε κατακόκκινο. Πέταξε τότε τον δαυλό του μακριά, μέσα στους θάμνους.

Η φωτιά συνέχισε να καίει τα δέντρα ώσπου, το έδαφος στη μέση της Αυστραλίας έμεινε γυμνό και άνυδρο³. Να πώς έγινε έρημος η μέση της Αυστραλίας: Εξαιτίας της ζήλιας του Γκουμπλ Γκουμπόν.

(Lucy Baker *Η ζωή στις ερήμους*)

1. Τι είναι ένας μύθος;
2. Ποιοι αφηγούνται το μύθο αυτό και σε ποια χώρα;
3. Τι δημιουργήθηκε την Εποχή του Ονείρου;
4. Τι έκαναν ο Κόρακας, η Περιγελάστρα και τα άλλα πουλιά;
5. Ποιος ήταν ο Γκουμπλ Γκουμπόν και τι το ιδιαίτερο είχε;
6. Τι σχέσεις είχε με τα άλλο ζώα;
7. Τι έκανε κάποια μέρα η Περιγελάστρα;
8. Πώς αντέδρασε ο Γκουμπλ Γκουμπόν;
9. Τι κατάφερε ο Γκουμπλ Γκουμπόν με αυτό που έκανε;
10. Σύμφωνα με τον μύθο, πώς γέμισαν οι θάλασσες ψάρια;
11. Ποια ήταν, σύμφωνα με τον μύθο, η αιτία για την οποία δημιουργήθηκε η έρημος στην μέση της Αυστραλίας;
12. Θα μπορούσε να έχει φερθεί διαφορετικά ο Γκουμπλ Γκουμπόν. Πώς;
13. Ξέρεις κάποιον άλλο μύθο. Τι λέει;

1. *κουρνιαίζω*: μαζεύομαι, γέρνω να κοιμηθώ
 2. *τσουρουφλίζω*: καίω ελαφρά, καψαλίζω
 3. *άνυδρο*: χωρίς νερό